

**Додаток до матеріалів
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

**«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ»**

присвячена видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману

Тези доповідей

**22 листопада 2024 року
м. Харків, Україна**

**Харків
2024**

УДК 330.3

Стійкість економіки ЄС: зростання попри виклики

Тонева Кристина Валеріївна,

канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту,
логістики та інновацій, ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна),
e-mail: KrysrynaTonieva@gmail.com

Економіка Європейського Союзу та його населення процвітають завдяки відкритості регіону та ліберальному підходу до торгівлі й потоків капіталу. ЄС демонструє більшу зовнішньоекономічну орієнтацію, ніж США чи Китай, якщо оцінювати це за часткою експорту й імпорту товарів і послуг у структурі економіки, навіть попри схожі загальні розміри економік. Якщо враховувати внутрішню торгівлю між країнами-членами, яка становить понад половину всього обсягу торгівлі, відкритість ЄС ще помітніша. У той час як у Китаї з середини 2000-х років відкритість торгівлі скоротилася через швидше зростання ВВП порівняно з торгівлею, а в США цей показник знизився за останнє десятиліття, ЄС продовжує демонструвати зростання. Крім того, частка прямих іноземних інвестицій у ВВП ЄС залишається високою як у внутрішньому, так і зовнішньому вимірі, особливо порівняно з іншими регіонами. Відкритість економіки разом із внутрішньою конкуренцією була закріплена у Лісабонському порядку денному 2005 року як ключова стратегія для економічного зростання, створення робочих місць і забезпечення соціальної згуртованості [1].

Починаючи з початку українського конфлікту ЄС оперативно впровадив політичні заходи для подолання наслідків енергетичної кризи. Дії можна розділити на дві ключові категорії: структурні зміни, спрямовані на вдосконалення споживання, постачання та зберігання природного газу, і заходи, пов'язані з регулюванням зростання цін на енергоносії. У березні 2022 року лідери країн ЄС ухвалили Версальську декларацію, яка визначила основні напрями реагування

(з 1,6 %). Аналогічне покращення очікується і для зони євро, де прогнозується зростання на 1,1 % у 2023 році та 1,6 % у 2024 році. Інфляція, однак, продовжує залишатися ключовим викликом. Її показники переглянуто вгору – до 5,8 % у 2023 році та 2,8 % – у 2024 році, що трохи вище за зимові прогнози.

Динаміку генерації тепла та електроенергії в країнах ЄС наведено на *рис. 1*.

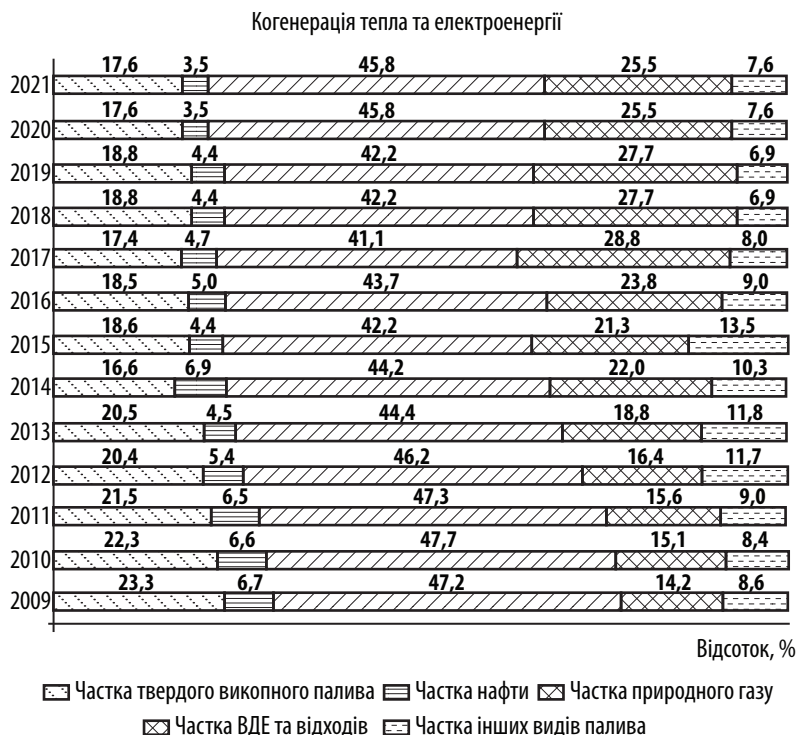

Рис. 1. Структура отримання електроенергії в ЄС

Джерело: [2]

Частка генерації тепла з природного газу зменшується з 2009 по 2021 рік. На рис. 1 показано динаміку змін у використанні різних

джерел енергії для когенерації тепла та електроенергії за період із 2009 по 2021 рік. Дані свідчать, що частка твердого викопного палива поступово зменшувалася: з 23,3 % у 2009 році до 17,6 % у 2021 році, що вказує на скорочення його використання. Подібна тенденція спостерігається й у споживанні нафти, частка якої за цей період знизилася з 6,7 % до 3,5 %, що демонструє зменшення залежності від цього ресурсу. Природний газ, хоч і залишається основним джерелом енергії, зазнав невеликого скорочення – його частка знизилася з 47,7 % у 2009 році до 45,8 % у 2021 році. Водночас відновлювані джерела енергії та відходи значно збільшили свою частку – з 14,2 % до 25,5 %, що підкреслює активний розвиток «зеленої» енергетики в цей період. Інші види палива зазнали лише незначних змін, залишаючись на рівні близько 7–8 %. Загалом ці дані відображають загальну тенденцію до зменшення залежності від викопних видів палива, особливо нафти, і перехід до більш екологічно чистих джерел енергії, таких як відновлювані ресурси. Природний газ поки залишається ключовим джерелом, хоча й із помітною стабілізацією частки.

На початку 2024 року економічна ситуація в ЄС і зоні євро перевершила очікування: ВВП зріс на 0,3 % в ЄС і на 0,1 % у зоні євро, що вказує на відновлення впевненості в економіці. Низькі ціни на енергоносії, стабільний ринок праці, ослаблення проблем із постачанням і підвищення довіри бізнесу сприяли цьому позитивному результату. Водночас загальна інфляція продовжує знижуватися через уповільнення зростання цін на енергоносії.

ЄС ефективно подолав енергетичну кризу завдяки швидкій диверсифікації постачальників газу та значному скороченню його споживання. Станом на сьогодні рівень зберігання газу залишається стабільним, а ризики дефіциту наступної зими значно зменшилися. Подальше розширення постачань із альтернативних джерел, разом зі збільшенням виробництва відновлюваної енергії, допомагає замінювати викопне паливо, включно з газом.

Література

1. Emiliozzi S., Gazzani F., Gazzani A. The European energy crisis and the consequences for the global natural gas market // CEPR. 2024. URL: <https://cepr.org/voxeu/columns/european-energy-crisis-and-consequences-global-natural-gas-market>
2. Eurostat. Gas prices for non-household consumers – bi-annual data (from 2007 onwards) // DBnomics, the world's economic database. 2024. URL: https://db.nomics.world/Eurostat/nrg_pc_203?tab=chart
3. Zettelmeyer J., Tagliapietra S., Zachmann G., Heussaff C. The EU needs a grand bargain that reduces demand, increases supply, and keeps energy markets open // International Monetary Fund. 2022. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2022/12/beating-the-european-energy-crisis-Zettelmeyer>

Тези надійшли до редакції 04.11.2024 р.

